

УДК [1+001]:[17:57.02]

Ірина ВАСИЛЬЄВА, Сергій КІРІЄНКО

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ В КОНТЕКСТІ ВИНИКНЕННЯ БІОЕТИКИ

Стаття присвячена аналізу головних факторів, що спричиняють появу біоетики, зокрема пов'язаних із загальним процесом розвитку знання, як наукового, так і ненаукового, та культури.

Ключові слова: філософія, наука, біоетика, парадигма, постнекласична наука.

Постановка проблеми. Серед сучасних наук, які ґрунтуються на міждисциплінарних підходах, біоетика займає особливе місце, оскільки намагається дати відповіді на комплекс питань, пов'язаних з життєдіяльністю людини у сучасному технізованому, інформатизованому і глобалізованому світі не тільки з наукових (природничих, гуманітарних), а й гуманістичних позицій. Одночасно факт появи біоетики проблематизує ряд важливих уявлень про шляхи розвитку знання та культури.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема біоетики присвячені праці багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців. Передусім слід відзначити фундаментальні підходи її фундаторів – А. Швейцера, В. Р. Поттера, Е. Згречча, Р. Віча, Т. Л. Бічампа, Дж. Ф. Чілдресса. У працях українських (С. В. Вековшинина, Л. В. Кулініченко, Ю. І. Кундієв, В. Ф. Москаленко, В. Г. Нападиста, М. В. Попов, С. В. Пустосвіт та ін.), російських (Р. Г. Апресян, А. А. Гусейнов, Б. Г. Юдін, П. Д. Тищенко та ін.), білоруських (Т. В. Мишаткіна, Е. Я. Фонотова, С. Д. Денисов, Я. С. Яскевич) вчених досліджуються питання предмета біоетики, її структури, принципів, обґрунтовуються підходи щодо окремих біоетичних і біомедичних проблем.

Мета статті полягає у дослідженні історичної ролі біоетики як складової загального процесу розвитку знань – як наукових, так і ненаукових, культури в цілому.

Виклад основного матеріалу. Кожна галузь знань, кожна наукова чи філософська дисципліна можуть бути усвідомлені через такі особливості:

- предмет, методи, стандарти оцінки якості знань, які є властивими для даної дисципліни, галузі;
- характер історичних змін, спосіб, яким розвивається чи деградує галузь знання, спосіб, яким галузь або дисципліна проходить неповторний шлях в історії;
- спосіб взаємодії з іншими галузями знання (чи дисциплінами), з різними галузями людської діяльності, спосіб взаємодії з культурою в цілому – тобто місце в історії культури, в історії людства.

Кожна галузь знань має свій особливий, лише їй притаманний, комплекс чинників, що обумовлюють зміни в ході історичного процесу. Пояснення певної науки лише через опис предмета дослідження та методології, звичайно, буде неповним. Історія не має смислу без змістовних культурних та пізнавальних подій, процесів, що її наповнюють, а наука та культура, у свою чергу, не існують без історії. Знання, культура, форми діяльності – принаймні в своїй частині – принципово змінні. Не існує застиглих *вразків* пізнавальної діяльності, що несуперечливо та повно пояснювали б процес пізнання, хоча, якщо й існують, то лише як його хибні або обмежені тлумачення. Також спотвореним та обмеженим буде опис наукової або філософської галузі без врахування взаємодії з іншими галузями чи навіть з культурою в цілому. Так само, як явище культури чи пізнання не існує поза історією, так само воно не існує ізольовано, по окремішності. Лише враховуючи як змінність, так і взаємодію, а ще – історичне протікання взаємодії галузей знань між собою та з рештою явищ культури, можна претендувати на адекватне розуміння.

Кожна з галузей знання має власний, *неповторний характер змінності* чи *характер історичних змін*, так, якщо вдаватись до образного порівняння, немов кожна ріка має власне русло та неповторний плин води. Характер історичної змінності обумовлюється певною логікою. У цій логіці легко виділити два аспекти або дві складові – характер історичної змінності кожної дисципліни або галузі знань обумовлений:

- власною, внутрішньою логікою розвитку: наприклад, внутрішньою логікою розвитку знань – можливо, саме змістом знань;
- зовнішніми чинниками – характером взаємодії дисципліни з іншими дисциплінами та з культурою чи цивілізацією (культурними та цивілізаційними чинниками) в цілому.

Спрощуючи, можна говорити про зовнішні та внутрішні чинники.

Кожна галузь знань має власний характер історичної змінності, виразно неповторний та показовий, який так чи інакше складається з двох зазначених частин.

Так, наприклад, частину філософських дисциплін у деякому смислі можна вважати взагалі незмінними, якщо врахувати, що існує ряд питань, які ніколи не знаходили, не мають досі і, можливо, ніколи не матимуть відповіді – це питання, які прийнято почасти іронічно, скептично, а почасти серйозно називати “вічними” – ситуацію з цими “вічними” питаннями можна характеризувати як незмінність, постійність, застиглість, невразливість, недосяжність (для впливу чи зусиль), або – залежно від настанов чи настрою – як безплідність, беззмістовність;

якщо ж не враховувати відсутність або неможливість остаточної відповіді, то можна констатувати бурхливі зміни в розумінні (інтерпретації) цих питань від епохи до епохи, від мислителя до мислителя: питання змінюються, збагачуються тлумаченнями, не знаходячи остаточного вирішення ніколи...

Певна незмінність протягом цілих епох, постійність, сталість, застиглість дійсно характеризує філософське знання, і не слід зневажати ані негативні оцінки даного факту, ані виправдальні настрої.

З іншого боку, характер *взаємодії* філософії з рештою явищ культури ніколи не залишається незмінним, не характеризується ніякою сталістю. І тут можна спостерігати навіть цілком спрямований процес – утворення нових дисциплін з дерева філософії та перетворення частини умоглядних питань на предмет досвідної науки.

Характер змінності в точній або в досвідній науці є дещо іншим, тут ми можемо спостерігати протилежність постійності – для науки характерні принаймні безперервні зміни, нехай дуже поступові або й непомітні, але такі, що розглядаються як спрямовані – логіка існування науки є логікою змін: у найпростішому тлумаченні кожен наступний етап історії науки повинен мати деякі переваги перед попереднім. Не завжди очевидно – які саме переваги. Для науки, за задумом, має бути характерним розвиток знань. Що таке дослідження, якщо не здобування нових або вдосконалення (уточнення) існуючих знань? Якщо змістом діяльності вченого є *дослідження*, то результатом цієї діяльності має бути приріст – кожного разу нова порція знань.

Пояснюючи *характер історичної змінності* досвідних та точних наук, філософи науки звертаються до ідей на зразок кумулятивізму або ж ідеї наукових революцій. Обидва шляхи пояснення є абстрактними припущеннями щодо природи розвитку науки, наукового знання, полярно протилежними за значенням абстрактними схемами. Власне, кожна реальна концепція розвитку науки є певною комбінацією кумулятивістських уявлень та уявлень про революційний шлях розвитку знань. Взаємодія згаданих та інших ідей свідчить про відсутність однозначності у поясненні розвитку науки. Сам шлях розвитку наукового знання настільки складний, що, наприклад, Т. Кун наголошує на схильності самого наукового співтовариства ретроспективно спрощувати історію науки, полегшуючи собі розуміння: “Спокуса ретроспективно переписати історію завжди була всюдисущою та неподоланною. Але вчені завжди були більш схильні до спокуси зміни історії почасти через те, що результати наукового дослідження не показують жодної очевидної залежності від історичного контексту...” [2, с. 184].

Якщо говорити про загальні тенденції розвитку наук та філософії у взаємодії з культурою та багатоманітністю людської діяльності, то визначальною тенденцією протягом століть була тенденція до розгалуження природничого знання з поступовим звуженням сфери, що належала до філософської рефлексії, та поступовим зниженням авторитету філософії в історії. Факт спеціалізації суперечить природі філософського знання, що тяжіє до узагальнень. Філософії не лише не вдається гарантувати свою плідність для конкретних наукових пошуків, але навіть важко *визначити своє місце* серед знань, що розвиваються. К. Поппер свого часу звернув увагу на парадокс філософської самокритики щодо одного з напрямків філософії минулого століття: “мені здається доволі парадоксальним, що філософи, пишаючись своєю вузькою спеціалізацією у сфері вивчення звичайної мови, однак вважають своє знайомство з космологією достатнім, аби висувати судження щодо відмінностей філософії та космології, і прийти до висновку, що філософія по своїй природі не може внести в космологію жодного внеску” [5, с. 40]. Позиція Поппера показова: засуджуючи “самокаліцтво” філософії, якщо та заперечує свою роль у загальній структурі знань, що розвиваються, Поппер, однак, підтримує негативну оцінку стану справ у філософії порівняно зі станом справ у науці, цей перший він порівнює з “чимось, що нагадує купу руїн” [5, с. 34].

Щоб зрозуміти, що біоетика займає особливе місце – відіграє особливу роль – в історії розвитку знання, а також визначити, яке це місце, слід поставити декілька питань:

- які саме типи взаємодії знань або людської діяльності призвели до того, що з’явилась біоетика – як утворюється настільки широка за обсягом комплексна дисципліна?
- враховуючи, що засновник біоетики В. Р. Поттер обґрунтовував необхідність біоетики логікою розвитку природничого знання, яким чином вийшло так, що спрямована на спеціалізацію та заперечення філософської невизначеності природнича або точна наука повертає до біоетики, що має яскраво виражений філософський характер?
- як поява біоетики відображає загальний хід історії знань або яке місце в ньому займає?

На фоні попередніх міркувань зрозуміло, що принаймні особливостями біоетики серед інших дисциплін (і комплексних дисциплін зокрема) є:

- поєднання далеко неспоріднених галузей знання та культури;
- переоцінка процесу спеціалізації і самого співвідношення галузей.

У цьому смислі біоетика відрізняється від решти дисциплін тим, що порушує наявні загальні тенденції та характер історичних змін та їх логіку: біоетика не просто поєднує галузі – вона повертає філософію в процес розвитку конкретних знань в іншій, правда, ролі, застосовуючи інші вимоги, тоді як раніше основною тенденцією була тенденція витіснення філософії з процесу розвитку конкретних знань. Процес розділення знання, розгалуження дисциплін, збільшення їх кількості та спеціалізація, що все це супроводжують, здавалися неподоланими: процес розвитку знань супроводжувався постійним збільшенням трудомісткості окремих досліджень та все більшою взаємодією науки та економіки, самого життя суспільства, одна частина цієї взаємодії обумовлює іншу, роблячи надскладною задачу зміни напряму процесу. Приклад фізики чи не занадто красномовний: якщо на початку розвитку сучасної фізики вчений міг вдовольнитись лабораторією, що була облаштована на його власні кошти, де сам створював прилади для дослідів, то до теперішнього часу фізика не просто розділилася на теоретичну та експериментальну, але, взагалі, зараз найважливіші дослідження не можуть бути запланованими та здійсненими однією людиною, вимагають зусиль великих *інтернаціональних* колективів, а кошти на спорудження приладів на зразок Великого адронного колайдера утворюються завдяки внескам з бюджетів багатьох розвинених держав. Напрямок розвитку науки не є рішенням однієї людини чи навіть багатьох людей – це навіть не суспільна, це глобальна тенденція. У рамках цієї глобальної тенденції уявити собі подолання ряду чинників, що спонукають до спеціалізації, подальшого зрощення суспільного життя та процесу безперервного розвитку науки в подальшій деталізації досліджень та до розподілу праці між науковцями, дуже важко. У першу чергу спеціалізація забезпечує певний рівень компетентності особи в тій галузі, де вона працює. І економічно, і за логікою розвитку знання, і за логікою дослідницької діяльності, і за логікою своєї соціальної ролі – *позитивна* наука (термін, винайдений Контом, напрочуд вдалий для того, щоб позначити все нефілософське знання, не переймаючись питанням про точність, доказовість та досвідність *окремих* його різновидів та різні тонкі нюанси), що спрямована на деталізацію досліджень та спеціалізацію наукового персоналу дослідницьких установ, а також на постійну інтенсифікацію взаємодії науки та суспільства. Отже, переоцінка процесу спеціалізації є особливою подією в історії розвитку знання, історичним зламом, навіть претензією на епохальний злам. Як і за рахунок чого він відбувається, чи буде вдалим, навіть – з чого врешті-решт буде складатися, чи відіграє біоетика вирішальну роль, чи будуть суттєво

впливати інші дисципліни – це поки невідомо. Відомо, що існує протягом декількох останніх десятиріч тенденція до утворення комплексних дисциплін на зразок астробіології або біофізики. Виникає питання, чи не можна пояснити появу біоетики загальною *культурною* тенденцією до інтеграції знання, яка, у свою чергу, є закономірним результатом розвитку знання і культури в цілому.

Як відомо, історія розвитку науки постає як складне, суперечливе сполучення процесів диференціації та інтеграції. Культурно-історичний розвиток супроводжувався освоєнням людиною все нових і нових сфер реальності, а відповідно, й опануванням нових об'єктів досліджень, відокремленням предметів і методів окремих наук, специфікацією і спеціалізацією наукових знань. У той же час з культурним і науково-технічним поступом людства зростає потреба в синтезі знань, що знаходить свій вираз у посиленні тенденції до інтеграції, створенні міждисциплінарних зв'язків як між однорядовими науковими дисциплінами, так і науковими дисциплінами, які належать до різних груп наук (природничих, соціально-гуманітарних, технічних тощо).

Український філософ О. Є. Перова аналізує концептуальні і методологічні зміни у дослідженні живого (а це має принципове значення для розуміння змін парадигм здоров'я) в процесі переходу від класичної до неокласичної і до сучасної постнеокласичної моделі науки [4, с. 72–96]. На її думку, цінністю класичної науки вважалося об'єктивно-істинне знання, “процес наукового дослідження уявлявся як раціональне пізнання предмета, так би мовити, зі сторони” [4, с. 74]. На цьому етапі формуються обмежено-дисциплінарні, локально-фрагментарні підходи. Саме такими, як вважає професор М. В. Попов, “...є клінічні знання в медицині, як відображення початкового і традиційного вивчення та лікування окремих органів і систем людського тіла” [3, с. 29]. Тому не випадково в медицині на цьому етапі формується біомедична модель переважно на органному рівні (або на рівні окремих систем, функцій людського організму), посилюється орієнтація на лікування хвороби, а не хворого.

Неокласична модель науки (кінець XIX – перша половина XX ст.), яка ґрунтується на еволюційних підходах, полісистемності, популярному стилі мислення, актуалізувала значення міждисциплінарного синтезу між суміжними науковими дисциплінами, тобто інтеграційних зв'язків всередині окремих груп (підсистем), наук. Цей процес можна умовно позначити як перший рівень міждисциплінарного синтезу.

Проявами цього процесу в природничих науках можна вважати виникнення біоорганічної хімії, біохімії, біофізики та ін., посилення в

медицині орієнтації на врахування взаємозв'язків і взаємозалежностей між різними органами та системами людського організму, формування підходу до людини як до цілісного організму.

Зі становленням постнекласичної науки, яка вибудовується на засадах плюралістичності, холізму, методології синергетики, інтенсивно розвивається міждисциплінарний синтез другого рівня: між дисциплінами, які належать до різних груп наук. З середини ХХ ст. починають виникати міждисциплінарні інтегративні науки, які пов'язані з дослідженням різних аспектів здоров'я людини: психологія здоров'я, соціологія медицини, соціологія здоров'я, екологічна етика тощо. Наприклад, соціологія медицини як галузь соціології, що ґрунтується на міждисциплінарних підходах, інтегрує підходи медицини з підходами соціально-гуманітарних наук: соціології, психології, соціальної психології, культурології, антропології. Сьогодні простежується тенденція гуманітаризації не тільки природничих, а й прикладних, технічних знань, які постають скоріше як засоби гуманізації людини і суспільства.

З посткласичною наукою пов'язується і феномен “постнауковості”, оскільки йдеться про інтеграцію наукових (раціональних) і ціннісно-нормативних підходів, які містяться не тільки у філософії, етиці, а й в інших формах духовної культури, передусім релігії. Українські науковці Ю. М. Канигін і В. І. Кушерець, наголошуючи на дедалі чіткіших проявах своєрідного *синкретизму* (злиття, нерозчленованості) науки післявоєнного часу (постнекласичного) і християнського вчення, особливо помітного в епоху кібернетики й інформатики, посилаються на слова А. Ейнштейна: “Коли наука зробить своє головне зусилля й підніметься на свою головну вершину, вона там знайде релігію” [1, с. 86]. Певною мірою слушність цієї думки підтверджує і розвиток сучасних інтегративних напрямів, які, по суті, виходять за межі міждисциплінарності: валеології, валеософії і особливо біоетики. Не випадково її засновник В. Р. Поттер розглядав біоетику як “міст у майбутнє”, “нову мудрість, котра об'єднує біологічні знання та загальнолюдські цінності”.

Методом біоетики є аналіз не суто раціональний або філософський, а скоріше критичний, який ґрунтується на розумі, просвітленому вірою. На формування біоетичних підходів значний вплив мала християнська філософія: томізм з його ідеєю відсутності бар'єрів між релігією та філософією, містикою та наукою; неотомізм, який здійснив антропоцентричний поворот від людини до Бога, в ракурсі екзистенції людини в реальному світі, який вважає особистістю й людиною, яка не може реалізувати свої розумові здібності. Подібні думки були властиві і представникам релігійного екзистенціалізму (Г. Марсель, К. Ясперс,

М. Хайдеггер), стверджуючи, що тіло є феноменом “Я” людини, співпринципом і знаком індивідуальних відмінностей.

Хоча, на наш погляд, пояснення появи біоетики як результату загальної тенденції до інтеграції знання у ХХ сторіччі є також прийнятним, але можна помітити деякі тонкі відмінності. Зокрема:

- утворення комплексних дисциплін не обов’язково є тенденцією, протилежною спеціалізації, адже компетентність, наприклад, біофізика не є сумою компетентностей біолога та фізика, це, насправді, може бути подальша спеціалізація – спеціаліст буде компетентний лише в тій частині біології, яку вдається дослідити за допомогою методів фізики, і фізику тією мірою і в тій частині, яка застосовується для дослідження біології, але не більше. Отже, насправді ми маємо не одну інтегровану спеціалізацію, але 3 спеціалізації – фізик, біолог, біофізик, і жоден з них не може замінити іншого і т.д.;
- нова комплексна наука, що виражає тенденцію до інтеграції знань протягом останніх десятиріч, як правило, залишається в рамках наукового знання, претендує на розвиток знання, яке може характеризуватись як позитивне, тоді як біоетика ніби погоджується на ту саму “не-позитивність”, що притаманна філософії протягом всієї її історії, біоетика, на думку В. Р. Поттера, це “нова мудрість, котра об’єднує біологічні знання та загальнолюдські цінності” [6, с. 13];
- біоетика все ж базується на тому чи починається з того, що дає вустами свого засновника – В. Р. Поттера – відверто негативну оцінку самій загальній тенденції спеціалізації в цілому – тобто виступає зі світоглядною позицією, в рамках якої спеціалізація, як пануюча тенденція розвитку більшості наук, піддається критиці. Цим біоетика відрізняється від більшості новоутворених комплексних дисциплін і вирізняється в загальній тенденції розвитку знання в цілому, бо, як правило, комплексна дисципліна не містить загальних суджень щодо ролі спеціалізації чи інтеграції в розвитку людського знання і не розглядає, не аналізує тенденції розвитку знання як свій *предмет*. Тоді як біоетика претендує бути регулятором розвитку знання, а не лише однією з його галузей.

Позаяк претензія на регулювання знання, яка далеко не завжди сприймалась як виправдана, характерна для філософії, то чи не є поява біоетики певним поверненням філософією собі ролі, на яку вона претендувала протягом всієї історії, хоча ніколи не досягала?

Можна поставити питання докладніше – чим була поява біоетики – *революцією* в знанні, що не могла бути передбаченою раніше, чи результатом суспільної тенденції, усвідомленої чи неусвідомленої, чи на зразок

того, як відбувається з філософськими ідеями – одним з *нескінченних повернень до вічних питань*, тільки інакшим шляхом: через більш широке коло емпіричних досліджень? Якщо ми маємо справу з останнім, то які чинники спровокували повернення? Чи, може, результатом накопичення знань та досвіду, результатом кумулятивного розвитку природничих наук? Адже засновник біоетики В. Р. Поттер у своїй книзі “Міст у майбутнє” говорить про вимушеність виникнення нової науки, навіть термінову вимушеність, необхідність, причому розглядає нову дисципліну як виникаючу з логіки розвитку біології. Чи є біоетика зовнішнім результатом розвитку наук, результатом ненаукового – соціального мислення вчених?

Чи можна стверджувати, що розвиток знань пройшов коло і повернувся у вихідну точку? Тобто, чи можна побачити закономірність у тому, що знехтувана спочатку вимога філософів щодо цілісності, смислової насиченості та гуманітарної зорієнтованості знання раптом виявляється важливою, навіть повертається з необхідністю? Яку взагалі необхідність можна побачити в цьому процесі, в цих змінах тенденцій, у згаданих змінах співвідношень між дисциплінами? Мабуть, поява філософських концепцій на зразок гегелівської, де пізнання замикається в коло, тобто такої, що твердила б щось подібне до: “філософська мудрість відчужує себе в науку, щоб потім знову повернутись до себе у новій якості або на новому рівні” – вже неможлива. Слід, зокрема, все ж зауважити, що коли представники природничих наук звернулися до біоетики і, таким чином, визнали необхідність питань філософського плану, повернення науковців до філософії в примітивному смислі не відбулось: біоетика не є повторенням філософії чи її частини хоч би й на новому рівні – це є *нове утворення*. У біоетиці, точніше – в супутній до неї практиці, ми знаходимо заперечення певних рис філософії. Зокрема, якщо для філософії, як її традиційно розуміють, характерним є плюралізм – багатоманітність концепцій – і його подолання було б протиприродним для філософського мислення, бо знищило б частину можливостей, що в ній містяться, хоча б навіть і латентних (прихованих), то для біоетики, якщо її розглядати саме у практичному застосуванні, характерне змушене спрямування до *певного* подолання плюралізму – незважаючи на представленість ряду концепцій і ідей у полі мислення та дискусійному полі, біоетика прагне (і змушена через свою безпосередню практичну спрямованість) до єдиного вирішення кожної ситуації. Це цілком доцільно при вирішенні долі піддослідних тварин або шкідливого виробництва, але це не є рисою філософії: плюралізм є і слабкістю філософії, і одночасно її важливою особливістю – вимушеною і показовою водночас. З іншого боку, у своїй теоретичній

частині біоетика має спиратися на багатоманітність поглядів чи не більшою мірою, ніж традиційно філософське знання: адже, якщо філософська школа чи напрям можуть у власних рамках вважати вирішеними деякі питання і сприймати свою позицію як основну, ігноруючи принаймні частину потенційних опонентів, то біоетика має інакшим чином враховувати коло можливих поглядів через ту обставину, що багатоманітність позицій не регулюється біоетикою, а надається їй соціумом. Тому у теоретичній частині та у викладанні зокрема біоетика залишається плюралістичною за характером. Ця та ряд інших принципових відмінностей не дозволяють побудувати гарну абстрактну схему повернення тенденцій розвитку знання по колу до своїх витоків.

Висновки. Таким чином, природа, логіка процесу, що призводить до появи біоетики, не вкладається в абстрактні схеми, що описують історичну змінність окремих галузей знання та діяльності, а потребує врахування загальнокультурної взаємодії, змін парадигм суспільного розвитку.

Література

1. Канигін Ю. М. Біблія та майбутнє науки: орієнтири сучасних знань / Ю. М. Канигін, В. І. Кушерець. – Вид. 2-ге, доп. – К. : Знання, 2009. – 163 с.
2. Кун Т. Структура наукових революцій / Т. Кун. – М. : Прогресс, 1977. – 300 с.
3. Москаленко В. Ф. Біоетика: філософсько-медичні проблеми / В. Ф. Москаленко, М. В. Попов. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. – 218 с.
4. Перова О. Є. Філософські аспекти біоетики : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Є. Перова. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 160 с.
5. Поппер К. Логіка и рост научного знания / К. Поппер. – М. : Прогресс, 1983. – 605 с.
6. Поттер В. Р. Биоэтика – мост в будущее / В. Р. Поттер. – К., 2002. – 216 с.
Отримано 01.06.2012

Summary

Vasylyeva Irina, Kiriienko Sergii. The problems of philosophy and science in the context of bioethics.

Having been analyzed the main (principle) factors which promote the appearance of bioethics, in particular, related to the general progress of knowledge, both scientific and unscientific also culture. General trends of development of science and philosophy in the interaction with the culture and diversity of human activity are traced. Authors explain the role of bioethics in addressing human toughest philosophical issues. Value of science for the adaptation of the individual in modern technicized, informatized and globalized world is highlighted. Historical role of bioethics as an integral part of the progress of human cognitive activity is shown. It is concluded that bioethics today not only combines the industry, it returns a philosophy in the development of specific knowledge in another role, applying different requirements.

Keywords: *philosophy, science, bioethics, paradigm, postneoclassical science.*